

Bulteno

de Esperantista Klubo en Prago

Časopis Klubu esperantistů v Praze

N-ro 3/2015 (205)

1. 12. 2015

Nové stanovy Svazu a úprava pobočných spolků

Klub E-mental' se v červnu účastnil charitativní „Akce cihla“. Díky tomu byl v centru Prahy velký nápis Esperanto 100 dní. >>> [str. 14](#)

Český esperantský svaz přijal dne 7. listopadu 2015 během svého náhradního sjezdu v Ústí nad Orlicí **nové stanovy**. Ty se snaží uvést do souladu požadavky nového občanského zákoníku s potřebami a reálnými možnostmi Svazu.

Pro náš klub je důležité, že ve stanovách je **nově**

podrobně upraveno fungování pobočných spolků Svazu. Mezi takové pobočné spolky totiž Klub esperantistů v Praze patří... *(pokračování na str. 2)*

Redakce přeje všem čtenářům krásné prožití vánočních svátků a úspěšný nový rok 2016. / Předvánoční setkání v klubovně se koná 17. prosince od 17 hod.

EL LA ENHAVO

K novým stanovám ČES.....	1
Okazintaĵoj en la jaro 2015.....	3
Novajoj el la eldonejo KAVA-PECH.....	5
Rozhovor s výtvarníkem Janem Nevanem.....	8
Ankoraŭ pri Jiří Patera (M. Malovec).....	12
Vyznání esperantu (V. Ludíková).....	13
Pri la filmo „Jan Hus“ (M. Turková).....	15
Morgaŭ eble ĉio estos alie (T. Břicháček).....	21

Klub esperantistů v Praze

bulteno.cs-retromusic.net

Schůzky v ul. Ve Smečkách 25
ve vybrané čtvrtky od 17 do 19 h.

Bulteno

redaktor: Tomáš Břicháček

t.brichacek@seznam.cz

Koran dankon al Pavol Petřík kaj
Markus Beyer pro lingvaj korektoj.

AKTUALAĴOJ

Níže otiskujeme znění čl. XIV nových stanov, který je základním ustanovením k pobočným spolkům:

- (1) Pobočné spolky nemají vlastní stanovy. Základní úprava jejich fungování je obsažena v těchto Stanovách Svazu.
- (2) Na pobočné spolky se vztahují ustanovení těchto stanov o klubech a sekcích, není-li v tomto článku stanoveno jinak.
- (3) Kluby a sekce mohou získat právní osobnost jako pobočné spolky, pokud podají žádost Výboru Svazu a ten jejich žádost schválí. Výbor žádosti může vyhovět:
 - a) pokud žadatel splňuje obecné podmínky požadované těmito Stanovami pro klub či sekci,
 - b) pokud předloží kontaktní údaje členů výboru klubu nebo sekce včetně zápisu o jejich zvolení,
 - c) předloží všechny potřebné podklady pro registraci pobočného spolku.
- (4) Jestliže Výbor žádost schválí, podá návrh na registraci pobočného spolku u příslušného rejstříkového soudu. Veškeré náklady na registraci (včetně zejména soudního poplatku a poštovního) hradí žadatel o registraci a Svaz může předem požadovat zálohu. Totéž platí i pro veškeré následné návrhy na změny údajů o pobočném spolku v rejstříku, budou-li po Svazu vyžadovány.
- (5) Pobočný spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku. Následné změny či výmaz si zařizuje samostatně, přičemž návrh změn zašle předem Předsedovi. Nedostane-li na svou oficiální adresu zamítavou odpověď do 14 dnů, pak k návrhu nejsou připomínky.
- (6) Pobočný spolek musí mít ve svém názvu dovětek „pobočný spolek Českého esperantského svazu“.
- (7) Statutárním orgánem pobočného spolku je jeho předseda.
- (8) Pobočný spolek si volí vždy výbor v čele s předsedou. Výbor je nejméně tříčlenný a vedle předsedy je v něm určena funkce místopředsedy a hospodáře.
- (9) Členy pobočného spolku mohou být jen členové Svazu. Jinak může mít pobočný spolek i registrované příznivce či hosty, kteří nejsou členy Svazu, ale podílejí se na činnosti pobočného spolku obdobně jako členové. Registrovaní příznivci a hosté nemají právo hlasovat na členské schůzi klubu a být voleni do orgánů pobočného spolku.
- (10) Nikdo nemůže být předsedou více než jednoho pobočného spolku.
- (11) Pobočný spolek je způsobilý právně jednat v plném rozsahu.
- (12) Svaz neručí ani nenese odpovědnost za žádná právní jednání pobočného spolku včetně jakýchkoliv závazků. Svaz neručí ani za právní jednání zakladatelů pobočného spolku vzniklá přede dnem zápisu pobočného spolku do veřejného rejstříku. Pobočné spolky neručí za závazky Svazu.
- (13) V případě hrubého porušení stanov či jednání poškozujícího dobré jméno Svazu může Výbor Svazu s okamžitou platností rozhodnout o odnětí postavení pobočného spolku a podat na rejstříkový soud návrh na zrušení pobočného spolku. Proti odnětí statusu pobočného spolku se lze odvolat k nejbližšímu zasedání Členské schůze, která může rozhodnutí revidovat. V takovém případě se použije postup dle odstavce 2, náklady na novou registraci hradí Svaz.
- (14) V případě zrušení pobočného spolku bude provedena jeho likvidace za účelem vypořádání majetku. Likvidační zůstatek po provedení likvidace se stává majetkem Svazu, projeví-li Svaz o něj zájem.
- (15) Výbor pobočného spolku má povinnost předem informovat Výbor Svazu o všech akcích s rozpočtem vyšším než 30.000 Kč a také o akcích, kde se předpokládá účast alespoň 10 zahraničních esperantistů.
- (16) Výbor Svazu může požadovat po klubu či sekci, aby podaly žádost dle odstavce 3 v případě, kdy činnost klubu či sekce výrazně administrativně zatěžuje činnost Svazu svými nároky na účetnictví, rozpočtem akcí apod., nebo navrhnout formu spolupráce a odměn za provedenou práci.

Celý text stanov je dostupný na stránkách www.esperanto.cz.

Okazintaĵoj en la jaro 2015

15/01/2015 – prelego de Margit Turková pri František V. Lorenz kaj Stanislav Schulhof, esperantistoj el Orienta Bohemio (*kunvenejo de EKP*)

29/01/2015 – prelego de Petr Chrdle pri Přemysl Pitter (*kunvenejo de EKP*)

12/02/2015 – prelego de Petr Chrdle pri la temo „Falsaj amikoj kaj vortoparoj por ĉeĥlingvaj esperantistoj“ (*kunvenejo de EKP*)

28/02/2015 – tradicia renkontiĝo de la klubo E-mental’ en la praga bestĝardeno kun festo de la „adoptotago“ kaj granda konkursa pikniko

12/03/2015 – prezentado de Tomáš Břicháček pri tri novaj libroj: Rajko Doleček: *Inventura v 89 letech*, Marek Skřípský: *Případy inspektora Rádl*a kaj Petr Fiala: *Na konci bezstarostnosti* (*kunvenejo de EKP*)

20-22/03/2015 – 7-a BIERo (Brila Internacia Esperanto-Renkontiĝo) en Pelhřimov. Inter la programeroj estis trarigardo de la urbo, la muzeo de rekordoj, vizito de bierfabriko, ludoj, testo, bunta kutima matenmanĝegado.

Aprilo kaj majo 2015 – En nia klubo okazis la agado „Traduka printempo“. Kelkaj volontuloj de nia klubo kaj aliaj esperantistoj (eĉ unu eksterlanda) tradukis por la Bulteno diversajn tekstojn, por ke niaj legantoj havu somere interesan kaj agrablan legadon.

08/04/2015 – Aperis Bulteno No. 1/2015.

04/06/2015 – prelego de Pavla Dvořáková pri la projektoj de ĈEA „Ciferecigado“ kaj „Fonoteko“ (*kunvenejo de EKP*)

30/05/2015 – Helena Štruncová, eksa prezidantino de nia klubo, iĝis 90-jaraĝa.

06/06/2015 – Mortis Jiří Patera, longjara aktivulo de nia klubo.

18/06/2015 – vizito kaj prelego de sudkoreaj esperantistoj en nia klubo (gviditaj de la instruistino Ana Songanta) / Aperis Bulteno No. 2/2015.

19/06/2015 – E-mental’ partoprenis la karitatan agadon „Akce cihla“. Dank’ al tio en la centro de Prago estis granda enskribo Esperanto dum 100 tagoj

26-28/06/2015 – E-mentala gastronomia aranĝo Viando en Chotýčany

24/09/2015 – prelego de Tomáš Břicháček pri la principo de subsidiareco en la eŭropa juro (*kafejo Bílá Vrána, Ve Smečkách 5*)

16-18/10/2015 – 8-a BIERo (Brila Internacia Esperanto-Renkontiĝo) en Nová Paka

05/11/2015 – prelego de Margit Turková pri Jan Hus (*kunvenejo de EKP*)

19/11/2015 – diskuto kun la artisto Jan Nevan pri lia frato Mikuláš Nevan (*kunvenejo de EKP*)

01/12/2015 – Aperis Bulteno No. 3/2015.

Prosíme, nezapomeňte zaplatit klubové **členské příspěvky na rok 2016**. Výše příspěvku činí **100 Kč**, resp. pro důchodce a studenty **80 Kč**. Můžete zaplatit osobně při našich schůzkách nebo pomocí přiložené složenky nebo bankovním převodem na účet č. 1445319/0800 (při bankovním převodu uveďte pokud možno svoje jméno).

Venontaj aranĝoj

03/12/2015 – prezentado de Petr Chrdle pri la multimedia instrua kompaktdisko „Procvičujte si esperanto“ (*kunvenejo de EKP*)

05/12/2015 – antaŭkristnaska kolbasumado en Saksio (vidu www.e-mental.cz)

15/12/2015 – Zamenhoftago en Prago

17/12/2015 – antaŭkristnaska kunveno en nia klubejo (ekde la 17-a horo)

19/12/2015 – Granda lokŝumado en Bratislavo (vidu www.e-mental.cz)

27/02/2016 – tradicia renkontiĝo de la klubo E-mental' en la praga bestĝardeno kun festo de la „adoptotago“ kaj granda konkursa pikniko (vidu www.e-mental.cz)

11-13/03/2016 - 9-BIERo (Brila Internacia Esperanto-Renkontiĝo) – verŝajne en Humpolec (vidu www.e-mental.cz)

Kunvenoj ekde decembro

DECEMBRO 2015: la 3-an kaj la 17-an / JANUARO 2016: la 14-an kaj la 28-an
FEBRUARO 2016: la 11-an kaj la 25-an / MARTO 2016: la 10-an kaj la 24-an

Kunvenoj komenciĝas je la 17-a horo. La programo de la kunvenoj estos prezentata en niaj interretaj paĝoj <http://bulteno.cs-retromusic.net/>.

Zamenhoftago 2015

Vlasta Piščíková

Venu festi la Zamenhoftagon kun E-mental' kaj la Praga klubo de ĈEJ la 15-an de decembro 2015.

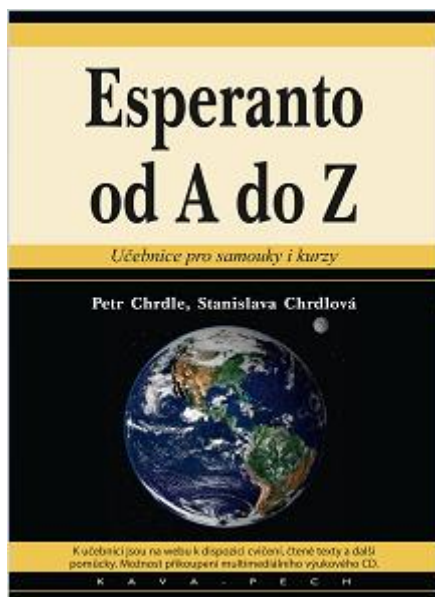
Kunvenloko: 18.00 kafejo Bílá vrána, Ve Smečkách 5, Prago 1.
De la kafejo ni ekiros je la 19.30 al Vyšehrad, kie ni vizitos la Esperanto-memorŝtonon kaj kie ni jam tradicie tostos kaj kantos.

Tiuj, kiuj ne povas iri kun ni de la kafejo, venu je la 20-a horo rekte al la monumento.
Bongustaĵoj kaj tostaĵoj estas bonvenaj!

Se vi planas veni, bonvolu informi nin, por ke ni sciu, por kiom da partoprenantoj ni mendu lokon en la kafejo – e-mentalprago@seznam.cz

Novajoj el la eldonejo KAVA-PECH

Petr Chrđle

En la jaro 2015 – kaj tion mi bedaŭras – mia eldonejo KAVA-PECH eldonis nenium beletraĵon. Ne pro tio, ke mankas manuskriptoj. Kio mankas, estas la mono por eldoni ilin. Kaj bedaŭrinde la aĉetemo de esperantistoj ĉiujare malkreskas. Tamen mi durkape kaj obstine pretas plu eldonadi ankaŭ librojn en Esperanto, kvankam malpli ofte ol antaŭe.

Jam antaŭ la Universala kongreso en Lille mi sukcesis eldoni du fakajn librojn, kiuj certe valoras atenton. Unue, la sepan numeron en la vico de almanaĥoj *Esperantologio / Esperanto Studies*. Ĝi estas eldonata kunlabore kun la Universitato de la sveda Gotenburgo sub la redaktado de la prezidanto de la Akademio de Esperanto, profesoro Christer Kiselman. Sur 126 paĝoj enestas ĉi-foje ses studoj de elstaraj interlingvistoj, kvar el ili en Esperanto (Věra Barandovská-Frank, Bernd Krause, Wim Jansen kaj Christer Kiselman).

La dua eldonaĵo, *UEA en konscio de esperantistoj*, estas serioza sociologia studo de du renomaj sociologoj, profesoroj Zbigniew Galor el Pollando (Universitato de Szczecin) kaj Yukka Pietiläinen el Finnlando (Universitato de Helsinko). El la recenzo de Michel Duc Goninaz mi citu: Antaŭ ĉirkaŭ 40 jaroj sociologoj komencis prezenti al la esperantistoj spegulon, en kiu ili eble legos la respondon al la demando „kiu ni estas?“. Ĉi tiu libro estas nova kaj grava paŝo en la sociologia esplorado de tiu malfacile difinebla fenomeno, ĝenerale konata sub la nomo Esperanto-Movado.

Antaŭ la fino de la jaro, aŭ tuj komence de 2016, aperos du gravaj libroj ankaŭ ligitaj al Esperanto, kvankam en la ĉeĥa. *Robinsoni na Sibiri* estas memuaro de Tivadar Soros, altirige priskribinta la fuĝon de la aŭtoro kun kelkaj aliaj malliberuloj el la kaptitejo en Siberio post la unua mondmilito kaj ilia suferplena vojo tra la siberia praarbaro – la tajgo. El la Esperanto-originalo *Modernaj robinsonoj* ĝin tradukis Jindřiška Drahotová, la antaŭparolojn de la filoj de la aŭtoro kaj la riĉajn rimarkojn de la editoro Humphrey Tonkin el la angla eldono tradukis Marek Blahuš. Laŭ la deziro de la kopirajtposedanto George Soros la libro estas kompletigita per hinda fabelo, ankaŭ el la plumo de Tivadar Soros. La libron bele ilustris Miroslava Tomečková.

Alia libro planata por eldoni ankoraŭ en la jaro 2015 estas la lernolibro *Esperanto od A do Z*, kiun mi origine planis eldoni kiel la 4-an eldonon de *Esperantem za tři*

měsíce. Sed mi akceptis la riproĉojn de pluraj flankoj (precipe kiam mi mem komencis uzadi ĝin dum instruado de Esperanto), ke la titolo estas trompa, ĉar nur lingva geniulo povas vere bone ellerni ĉion, kion ĝi enhavas, dum tri monatoj. Fakte mi devas konfesi, ke tio estis malfacila, eĉ kiam aperis la unua eldono, sed kiel oni povas legi enkonduke, ne ni aŭtoroj kulpas pri tio. La nomo de la kurso estis difinita de la redaktoro de *Český expres*, la (ne plu ekzistanta) gazeto, kiu mendis ĝin de ni. Temis pri daŭrigo de la vico de samnomaj kursoj Anglicky (Německy, Italsky, ...) za tři měsíce. Ankaŭ la strukturo de la lecionoj, de lundo ĝis ĵaŭdo ĉiutage nova leciono, ĉiam vendrede ripetiga leciono, estis firme difinitaj de la redaktoro.

Ni kaptis la ŝancon, ke male ol ĉe la naciaj lingvoj, kie tri monatoj sufiĉas nur por iom gustumi la lingvon, ĉe Esperanto oni povas akiri pli: klarigi la kompletan gramatikon kaj doni eĉ sufiĉan vortprovizon por povi kontentige ekuzadi la lingvon. Tamen, post la plimultnombrigo de la vortprovizo ĉe ĉiu nova eldono kaj post aldono de legolibro kaj pluraj aliaj aldonaĵoj, la titolo estis des pli misgvida. Tial mi decidiĝis ŝanĝi la titolon. Sed, ĉar la strukturo kaj la bazo de la gramatikaĵoj kaj eĉ la baza vortprovizo restas, mi klarigas enkonduke, ke temas pri la kompletigo de *Esperantem za tři měsíce*. Tial ankaŭ prave mia edzino Stanjo restas kunaŭtoro, malgraŭ tio, ke ŝi mortis 16 jarojn antaŭ ĝia apero.

Kiam mi preparis tiun ĉi lernolibron, mi planis dekomence aldoni al ĝi kompaktdiskon (KD) kun ekzercoj, kun ĉiuj Esperanto-tekstoj de la lernolibro modele tralegitaj kaj pluraj specimenoj de la esperantlingva kulturo. Feliĉe, mia slovaka kolego kaj amiko Petro Baláž (al kiu mi donis la kopirajton, ĉar li, mem aŭtodidakta lerninto de Esperanto per nia lernolibro, planas eldoni ĝin paralele ankaŭ en la slovaka) konvinkis min, ke KD estas jam eksmoda, ĉar preskaŭ ĉiuj junuloj ne plu disponas per ĝiaj legiloj. Por ne superflue kostigi la libron pro la aldonita kaj ne por ĉiuj uzebla KD mi do decidiĝis, same kiel Petro Baláž, enmeti la enhavon de la preparata KD senpage al la interreto.

Tamen, ĉar mi supozas, ke estas ne nur mi sola, kiu preferas lerni off line, do nekonektita al la reto, mi eldonos ankaŭ la KD kun la sama enhavo, tamen kiel memstaran eldonaĵon *Procvičuj si esperanto*, uzeblan ankaŭ memstare. La avantaĝo estos, ke ĝin povos aĉeti ankaŭ la posedantoj de la lernolibro *Esperantem za tři měsíce*, sen devi aĉeti la novan libron, kaj eblos ĝin ankaŭ uzi tute sen ajna ligo al iu lernolibro. Kaj male ol la datenoj en la reto, ne estas danĝero de malapero. Mi volas ĉi tie uzi la okazon por danki al miaj kunlaborantoj, kiuj multe helpis al mi dum la preparo: precipe al Katarína Novotníčková (parenteze: tradukantino de la libro en la slovakon), kiu transprenis la teknikan flankon de la ekzercoj kaj de la KD-aranĝo samtempe uzebla por la reto, al Josef Vojáček por la propono de la ekzercoj, al Zdeněk Pluhař por la propono de la kvizoj por la ripetigaj lecionoj ĝis 40 kaj por la konversaciaj lecionoj 41 ĝis 60, al Vladimír Türk por la registrado kaj prilaboro de ĉiuj aŭdiodosieroj, al Pavel Rak por liaj ĉarmaj ilustraĵoj, kaj al pluraj provlegantoj, kiuj sendis al mi multajn instigajn rimarkojn, el inter kiuj mi nomu almenaŭ tiujn el nia praga klubo: Jindřich Košťálek, Petr Minovský kaj Margit Turková. (Al ili, kaj al ĉiuj ceteraj, estas esprimita mia danko en la lernolibro.)

Sed mi ankaŭ volas publike peti ilian pardonon, ke mi ne akceptis ĉiujn iliajn proponojn kaj tial peti la legintojn de la lernolibro kaj la uzantojn de la KD pri sekva konsidero: Kion vi trovos bona en ambaŭ verkoj, pri tio meritas la tuta

kolektivo, sed kion vi trovos malbona, konfuziga aŭ eĉ erara, pri tio kulpas mi sola. Kaj mi tre volonte akceptos rimarkojn de uzantoj, kiujn mi povus utiligi ĉe sekvaj eldonoj de la verko.

Per la eldono de tiu ĉi lernolibro kaj KD mi kompletigas la sistemon de lerniloj eldonitaj de KAVA-PECH:

Esperanto pro ĉi / Esperanto por infanoj, volumoj 1 kaj 2, verkitaj de Jana Melichárková kun lernigaj ilustraĵoj de Miroslava Tomečková, **Esperanto ĉi per ĉi metodou** de Stano Marček, en traduko de Max Kašparů kaj kun ilustraĵoj de Linda Marčeková. Ĝi estas bona enkondukita lernolibro precipe por tiuj, kiuj krom la ĉeĥa ne scipovas bone alian fremdan lingvon. Ĝia avantaĝo estas, ke ĝi aperis jam en pli ol 30 lingvaj versioj, do la komencanto, kiu renkontiĝos kun eksterlandano uzanta la saman lernolibron, havas kun ŝi aŭ li la saman vortprovizon. Ĝi estas ankaŭ uzata ĉe la korespondaj kursoj de Ĉeĥa Esperanto-Asocio.

Esperanto od A do Z, kiu estas bona por plustudado post la finiĝo de tiu antaŭe menciita, aŭ kiel la unua por tiuj, kiuj jam scipovas iun fremdan lingvon, orientiĝas en ĝenerala gramatiko kaj komprenas, ke necesas tradukadi la sencon kaj ne la unuopajn vortojn.

Bonvenon en nia mondo, legolibro kaj samtempe lernolibro pri la Esperantomovado en la mondo, verkita de Bent Jensenius, komence en tre simpla Esperanto. Ĉiu el la 27 ĉapitroj konsistas el tri partoj: teksto, dialogo, demandoj.

Ilustrita frazeologio de Sabine Fiedler kaj Pavel Rak, amuza, sed efike instrua verko, kiu devus manki en la librobreto de neniu progresinta lernanto de Esperanto.

Kantoj por ĝojo kompilita de Stanjo (Stanislava Chrdlová), kolekto de la plej famaj, plejparte popolaj, kantoj el pluraj landoj, enhavanta krom la tekstoj ankaŭ muziknotojn kaj gitaro-akordojn.

Por la venonta jaro mi planas eldoni en Esperanto minimume du beletraĵojn, ambaŭ tradukoj el la germana: **Heredantoj de silentado** de Sabine Dittrich, romano sur la fono de la komplikaj germanaj-ĉeĥaj rilatoj post la dua mondmilito (el la germana originalo tradukis Henryk Wenzel), kaj **Milit-impresoj**, memuaron de Martin Stuppnig pri siaj travivaĵoj en la vicoj de Wehrmacht (la germana armeo) dum la dua mondmilito kaj kiel kaptito en Egiptio (el la germana originalo tradukas József Horváth).

Estas ankaŭ aliaj eldonplanoj rilate al la Esperanto-literaturo, sed ne sciante, ĉu mi sukcesos ilin realigi en 2016 mi prefere ankoraŭ ne publikigas ilin.

Ĉar esperantistoj ja interesiĝas ankaŭ pri ĉeĥaj libroj, mi aldonu, ke momente inter la ĉi-jaraj eldonaĵoj de KAVA-PECH furoras la romano **Za dveřmi školy**. Ĝi priskribas la komplikan situacion en la lernejoj, kiujn vizitadas lernantoj el neadaptiĝemaj familioj. La realan fonon garantias la juna verkistino kaj instruistino Markéta Vignerová, kiu en tiuspeca lernejo instruis 7 jarojn kaj dume kaptadis materialon por la verko.

www.kava-pech.cz
chrdle@kava-pech.cz

INTERVJUO

Rozhovor s výtvarníkem Janem Nevanem

Tomáš Břicháček

Letos v létě zemřel dlouholetý člen UEA, někdejší výrazná osobnost života pražského Klubu esperantistů a vedoucí představitel hnutí české esperantské mládeže šedesátých let, Mikuláš Nevan. V této souvislosti zařazujeme rozhovor s jeho bratrem, výtvarníkem Janem Nevanem.

Nejdřív bych chtěl říci, že jako kluk a Váš žák výtvarného oboru základní umělecké školy, jsem se tehdy během práce na projektu „Babel“ dozvěděl o existenci mezinárodního jazyka. Pamatujete se na ten rok?

Ano, po letech vzájemného odloučení jsem se s bratrem setkal v Praze a mohli jsme se podílet na přípravě Kongresu, kde bratr externě vypomáhal s organizací. Vyzval mne, abych soubor dětských prací „Babel - zmatení jazyků“ instaloval na panelech foyeru Kongresového centra. Vzpomínám na ten velkolepý prostor se širokoúhlým panoramatem hlavního města. Bylo to v roce 1996, 81. světový kongres UEA.

Jak nyní vidíte, zájem o fenomén Esperanta mne přivedl až do pozice předsedy Klubu. Část jeho historie je spjata i se jménem Vašeho bratra. Vy, Jan Nevan, budete jistě vědět nejvíc o jeho životní pouti. Jak se odvíjela?

Jako starší bratr mne vtahoval do svých zálib už od dětství. Jeho stůl byl plný zeměpisných atlasů, alb a obálek s poštovními známkami z celého světa. Pěší trasy do centra města končily vždy v ulici Na Příkopě u výkladní skříně Pofisu. K hrám „země, město ...“ se později přidružily hry s papíry a „dokumenty“- to jsme byli „jako“ důležití úředníci a bankéři, vypisovali jsme šeky, jezdili „jako“ výtahem z patra do patra vyřizovat úřední agendu. Vzpomínám si na letní tábor, na karneval. Bratr představoval cizince-cestovatele v tmavých brýlích, s doutníkem v puse a kufrem, který jsem polepil kreslenými nálepkami měst s palmami. Já jsem představoval jeho psíka. Vyhráli jsme první místo. Vybavuje se mi i film Milionová bankovka. Ten musel bratr vidět vícekrát.

A kdy přišlo na Esperanto?

Na střední škole se bratr učil angličtinu, ale vsadil se se spolužákem, kdo z nich se začne učit originálnější jazyk. On se zapsal v Klubu do jazykového kurzu, který končil na jaře 1963. Tehdy se vracel domů a z chodby volal: „Ĉu vi jam vespermanĝis?“ Nerozuměli jsme mu. O prázdninách odjel na jazykový tábor Lančov, kde získal schopnost plynule konverzovat, vybaven slovní zásobou i pro pomůcky v kuchyni a vaření!

Následující roky se už aktivně zapojoval do života Klubu esperantistů v Praze, kde si osvojený jazyk mohl vyzkoušet při návštěvách cizinců. Nyní mu i korespondence se světem přinášela bohatou nadílku poštovních známek a roztáčela globus na jeho stole. K diakritickým znaménkům v psacím stroji přibyla i stříška. Také já jsem byl osloven myšlenkou L. L. Zamenhova. Druhá polovina šedesátých let vzbuzovala naděje ke společenskému uvolnění, ovšem esperanto, jeho kosmopolitní povaha, nebylo příliš žádoucí. A tak právě jakási výjimečnost, téměř partyzánská, prostředí samideánů a kontakt se svobodným světem přitahoval stále víc mladých do jazykových kurzů, kde se vyučovalo přímou metodou.

Sílicí aktivita se projevovala i v dalších městech republiky a bratr si uvědomoval potřebu součinnosti skupin a navázání vzájemných osobních kontaktů k posílení společné myšlenky. Tiskli jsme jednoduché jednobarevné oběžníky, časopisy.

Kromě času a úsilí to vyžadovalo i určitou odvahu.

Mikuláš měl schopnost zaujmout a získat řadu nadšenců, pochopitelně nemálo děvčat, pracovitých, obětavých, šikovných i za psacím strojem. Organizoval desítky setkání, sjezdy esperantské mládeže se zkratkou TAJE /Tutštata aktivo de junaj esperantistoj/ po celé republice, mezinárodní tábor IJES. Věděli jsme, že naše činnost byla bedlivě sledována a korigována. Doba uzrávala a jaro 1968 se na nás usmálo a vše ospravedlnilo. Otevřené hranice do demokratického světa; cesty opravdového přátelství bez jazykových bariér. Eufórie ze zcela nových prožitků. V kontrastu s tímto vzhledem do života na západ od našich hranic bylo najednou pro mého bratra nepochopitelné, že jeho studium zahraničního obchodu na VŠE pokračuje dílenskou praxí ve strojírenské fabrice. A po směně ještě na něho čekají doma tlusté knihy Politická ekonomie a Dějiny marxismu-leninismu.

A tak si na výzvu UEA podal přihlášku na konkurs pro funkci KKS /Konstanta kongresa sekretario/. Uspěl a se služebním pasem Ministerstva kultury i s manželkou přesídlil do Rotterdamu.

Tím se mu definitivně začaly realizovat ty dětské sny – tužby.

Ano, denní život internacionálního prostředí úřadu UEA, agenda KKS, spolupráce s instituty UNESCO, publicita a styk s jazykovými kapacitami. Cesty mapování místních podmínek pro organizování budoucích světových kongresů, koordinace všech složek pro plynulý a úspěšný průběh setkání programových sekcí. Debutoval v Helsinkách 1969, po Vídni 1970 následoval Londýn a pak Portland v USA ve státě Oregon.

Přátelským vystupováním a schopností komunikovat si získal mnoho přátel ve světě. Rozevřel se mu svobodný prostor, v němž se našel a realizoval. To dokumentují dobová periodika slovem i fotografiemi na titulních stranách revue Esperanto, kde se objevuje s prezidenty, kosmonautem ...

Po invazi 21. srpna 1968 se v Československu rychle redukovaly vztahy na

mezinárodním poli. Bratr uprostřed období smlouvy s UEA měl být najednou odvolán ministerstvem z postu KKS. Rozhodl se plnit podmínky vůči úřadu v Rotterdamu a tedy zůstat za hranicemi. Holandsky se naučil rychle a dobře, takže po uplynutí funkčního období v Ústředí si mohl otevřít s manželkou Jaroslavou grafické studio. Tiskli bezchybné publikace dokonce i pro magistrát tohoto významného přístavního města. Po deseti letech opustil pršlavé Nizozemí a přesídlil s rodinou do Portlandu, který obdivoval už při organizování 57. Kongresu v roce 1972. V USA se dopracoval k vlastní cestovní agentuře, poznával nové destinace dalších kontinentů. Čas od času jsem od něho dostával barevné pohlednice frankované poštovními známkami s exotickými motivy. Ale jinak to bylo desetiletí bez možnosti osobního setkání, kontakt nebyl žádoucí. Roky plynuly, s přibývajícím věkem i zimy v Oregonu bývaly pro bratra nepříjemné. Potřebu života v teplém klimatu mezi sluncem a mořem mu splňoval poloostrov Penang v Malajsii; kypící život Asie probarvený četnými etniky a jejich kulturou, náboženstvím s rituály i pestrou gastronomií. A nové země k poznávání, po souši i po moři. Doprovázel stále další a další skupiny turistů z Čech, Evropy i Ameriky. A tak měl blízko i do Vietnamu a účasti na Kongresu v Hanoji v roce 2012, podílel se na překladu učebnice esperanta v thajštině. Byl stále aktivní do doby, než ho postihlo vážné srdeční selhání. V oslabeném organismu se projevila brzy ještě komplikovanější a záluďnější zhoubná nemoc. V minulém roce obdržel od UEA diplom za 50 let členství.

50 let? Přispívat 50 let, to znamená, že o užitečnosti Esperanta v současné době ani trochu nezapochyboval!

Mám tu průvodní text k diplomu, kde se mimo jiné píše: „*Diplomo, per kiu Universala Esperanto-Asocio rekonas vian 50-jaran seninterrompan membrecon en la Asocio. Mi elkore dankas vin pro via fideleco al UEA kaj gratulas vin! Mi esperas, ke la diplomo revenigos multajn belajn memorojn pri la tempo, dum kiu vi jam estas membro de UEA. Mi ankaŭ esperas, ke ĝi instigos viajn esperantistajn geamikojn, kiuj vidos ĝin, sekvi vian ekzemplon.*

Fideleco de membroj estas la plej valora trezoro de nia Asocio. Dank' al ĝi UEA transvivis plej malfacilajn tempojn kaj ŝtormojn jam dum 106 jaroj kaj nun forte staras kiel la ĉefa reprezentanto de la parolantoj de la Internacia Lingvo. Osmo Buller, ĝenerala direktoro de UEA, 4. 12. 2014.“

Ještě v nemocnici lékařům navrhoval trasy pobytů pro dovolené v exotických destinacích. Zhoubná nemoc však kulminovala. Po následných čtyřech operacích jeho organismus podlehl 21. srpna 2015 na Floridě. Letos 28. října by se dožil 70 let. Jako by v jeho životě některá data sehrála významnou osudovou roli. Vždyť 21. srpen 1968 ho, obrazně řečeno, přiměl opustit hranice rodné země, letošní toto datum jej přeneslo za další hranici, hranici života.

Děkuji za rozhovor. Rád Vás, pane učiteli, uvidím při setkáních v našem klubu Ve Smečkách.

Jan Nevan na snímku z besedy k Mikuláši Nevanovi, která v našem klubu proběhla dne 19. listopadu 2015

Nicholas (Mikuláš) Nevan (naskiĝis la 28-an de oktobro 1945, mortis la 21-an de aŭgusto 2015 en Florida, Usono) estis ĉeĥdevena esperantisto, en 1976 li iĝis nederlandano kaj poste usonano en 1995.

Nevan lernis Esperanton kiel gimnazia studento en Prago kaj baldaŭ komencis aktive agadi en la iama Ĉeĥoslovaka E-movado, precipe la junulara. Li entuziasme gvidis multajn kursojn kaj organizis plurajn landajn kaj internaciajn E-aranĝojn. En 1964 Nevan fondis malgrandan, sed viglan junularan E-rondeton ĉe Ĉs. Junulara Asocio (SĈM).

En julio 1965 estis fondita la junulara sekcio de ĈSEK kaj Mikuláš Nevan estis komisiita kiel ĝia gvidanto. Tiam li kun kunlaborantoj ekspedis 5600 leterojn por akiri informojn pri ĉeĥoslovakaj junaj esperantistoj. En Prago li iniciatis kvin novajn kursojn. En aprilo 1966 li organizis tutŝtatan junularan aktivular-kunvenon, kiun venis subteni Ivo Lapenna persone. Samjare Nevan edziĝis.

Nevan enoficiĝis kiel KKS de UEA en la jaro 1969. Dum Konstitua Kongreso de ĈEA en Brno (1969) Mikuláš Nevan jam kiel oficiala reprezentanto de UEA tralegis leteron de d-ro Ivo Lapenna, tiama prezidanto de UEA. En 1973 pro tiamaj politikaj cirkonstancoj kaj premoj li devis rezigni la postenon.

Post enmigro al Usono en 1978 li hejmiĝis en Portlando (Oregon), kie li vigle partoprenis en la loka movado. En 2005 li retiriĝis al Penango (Malajzio), kie li servis kiel D kaj FD de UEA pri monda turismo. Lia vojaĝemo kondukis lin al pli ol 80 landoj sur 4 kontinentoj. Membro de UEA ekde 1963. Li esperantistigis ankaŭ plurajn siajn familianojn.

El Vikipedio, la libera enciklopedio

Ankoraŭ pri Jiří Patera

Miroslav Malovec

La 6-an de junio 2015 forpasis Jiří Patera, honora membro de Ĉeĥa Esperanto-Asocio, konata internacie pro siaj tradukoj kaj artikoloj. Ankaŭ en La Gazeto aperis trideko da liaj kontribuajtoj.

Jiří Patera naskiĝis la 18-an de aŭgusto 1935. Ĝis 1977 li membris en la nord-bohemia urbo Most, sed poste li fariĝis grava membro de la esperantista klubo en Prago. Dum pluraj jaroj li estis membro de la asocia estraro kaj redaktoro de la asocia organo Starto, ankaŭ en la klubo li plenumis plurajn funkciojn inkluzive tiun de prezidanto (1994-2003 kaj 2010-2012). Li ankaŭ prilaboris la historion de la klubo (*Centjariĝo de la esperantista klubo en Prago*) kaj eĉ de la urbo mem (*Prago*). La kluba bulteno sub lia redakto (2000-2013) fariĝis literatura almanako.

Literaturo estis lia amo, al kiu li dediĉis multe da tempo. En 1983 li venkis en la literatura konkurso de Esperantista Kultura Festivalo en Opava per traduko de bonhumora rakonto *Inter bibliofiloj* de Jaroslav Hašek (1883-1923). Hašek estis lia plej amata verkisto, de kiu li tradukis sume 26 rakontojn. En 1993 li preparis kun Miroslav Malovec la libron *Ne nur soldato Ŝvejk*, kiun en 1994 eldonis la eldonejo KAVA-PECH. La tradukintoj elektis rakontojn verkitajn en la unua persono kaj kreis tiamaniere iom burleskan aŭtobiografion de Hašek, kiun ili kompletigis ankaŭ per kelkaj rakontoj alispecaj. En 2013 Jiří Patera reprezentis Esperanton kun Margit Turková en hašekologia konferenco (2011), kie ili prezentis al internacia kolektivo de tradukistoj la esperantlingvajn tradukojn el Hašek, precipe la *Aventurojn de la brava soldato Ŝvejk*. Ties tradukinto Vladimír Váňa tion ne povis fari mem, ĉar li forpasis jam en la jaro 2000. Pri la partopreno de esperantistoj informis ankaŭ gazeto de ĉeĥaj kaj slovakaj tradukistoj.

Same li amis fabelojn de la klasika ĉeĥa verkistino Božena Němcová (1820-1862), dek tri fabelojn li publikigis en la kluba Bulteno. Simile li esperantigis fabelojn de la moderna ĉeĥa poetino Zdenka Bergrová (1923-2008) kaj poeziajn prozaĵojn de alia moderna poetino Věra Ludíková (1943), kaj de poetoj Čestmír Vidman (1913-2013) kaj Jiří Karen (1920-2000). Karen postlasis siajn rememorojn pri la militaj jaroj, kiujn eldonis lia vidvino, kaj Jiří Patera dum kvin jaroj (2008-2013) aperigadis sian tradukon de tiuj rememoroj, ankaŭ en la kluba bulteno.

Libroforme estis eldonita lia traduko el Esperanto en la ĉeĥan de la libro *Zamenhofstrato* de Roman Dobrzyński, kiun en 2005 eldonis KAVA-PECH.

Kiam aperis la libro *Osobní knihovna Karla Čapka* (Persona biblioteko de Karel Čapek, 2011), inter fremdlingvaj resumoj trovis lokon ankaŭ esperantlingva, tradukita de Jiří Patera. Li preparis similajn resumojn ankaŭ por personaj bibliotekoj de la pentristo Mikoláš Aleš (1852-1913) kaj de la Nobel-premiita sciencisto Jaroslav Heyrovský (1890-1967), sed tiuj ankoraŭ ne estis eldonitaj.

Grandan parton de lia verkaro formas sepdeko da liaj propraj artikoloj, per kiuj li esprimis siajn opiniojn pri aktualaj temoj kaj per kiuj li honoris famulojn (Petr Ginz, Francisko Valdomiro Lorenz, Eduard Kühnl, Václav Havel, William Auld k.a.).

Aperis en Gazeto

Vyznání esperantu

Věra Ludíková

Vážení přátelé, vážení účastníci dnešního setkání, dámy a pánové, dovoluji vám i já pozdravit jako společenství lidí, kterých si velmi vážím, abych vás co nejsrdečněji pozdravila v mém rodném městě, v Ústí nad Orlicí, ve východních Čechách, které jsou považovány za lidsky a citově bohaté, a to zásluhou mnoha generací lidí, kteří zde žili, abych vás uvítala ve městě, kde houslovým klíčem otvíráš pokladnici a kam přišli se malíři podívat, jak vypadá krása...

V encyklopedii osobností české současnosti KDO JE KDO v ČR 2002 jako své krédo uvádím: „Píšu a prosazuji duchovní poezii, takovou, která dává naději a světlo a zároveň naplňuje lidskou touhu po dorozumění. Tu dokládá samotná existence esperanta, jazyka hodného poezie, do něhož mám přeloženou větší část díla. Z téhož důvodu vycházejí mé básně a texty převážně mnohojazyčně“, tolik citát. V encyklopedii jsem dále uvedla, že v esperantu vycházela moje poezie v časopisech českých, v Holandsku a v Číně.

Dlouho, mnoho let jsem zvažovala, co je hodno pozornosti čtenáře a posluchače, jemuž se snad i já mohu cítit být oprávněná něco říci. Kdyby si lidé rozuměli, stýkali by se v přátelství a míru. To byla hlavní myšlenka, která vedla k vytvoření mezinárodního jazyka pro dobro lidstva, esperanta. Dávno totiž lidé hledali takový společný jazyk, který by převzal úlohu až do středověku všeobecně známé latiny, alespoň mezi vzdělanci. Skutečnost, že esperantisté se mezi sebou snadno dohodli, se nelíbila ani gestapu, ani komunistům, unikali totiž cenzorům, stali se proto nepohodlnými.

K esperantu se hlásím jako jeho podporovatelka, ač jím nevládnou. Pravděpodobně to nebyla náhoda, že mě právě esperantisté požádali o svolení překládat mé básně do esperanta a díky nim se také moje poezie mohla šířit dál za hranice našeho regionu. Mezi esperantisty jsem poznala mimořádné osobnosti, nesmírně obětavé, jakou je pan Miroslav Malovec z Brna, či jakým byl básník Čestmír Vidman, nevidomý, nedávno zesnulý. Obdivovala jsem jeho úžasnou energii a jistě vynikající paměť, vždyť celé pasáže musel mít jen v mysli. Byl vlídný, milý, tak si ho pamatuji z návštěv v Palatě, kde své poslední roky žil. K mým přátelům patřila také esperantská básnířka Eli Urbanová, též už nežijící.

Zásluhou překladatelů, pana Miroslava Malovce a již zesnulého pana Jaroslava Mráze, mohla být v roce 1998 vydaná zrcadlově esperantsko–česky knížka výběru z mé poezie EKAŬDI LA ANIMON – USLYŤET DUŤI (ukázku v esperantu přednese Ing. Turková).

Spolupráci s esperantisty bych mohla věnovat dlouhé vyprávění, tak úžasné bylo – pan Josef Vích byl kromě překladatele a jazykového poradce i pěvcem Národního divadla. Řadu let účinkoval při autorských čteních z mé poezie, zpíval a seznámil mě s dalšími umělci. Letos na jaře jsme se s ním rozloučili, právě tak s panem Jiřím Paterou, dlouholetým předsedou pražského uskupení

esperantistů, jehož zásluhou vycházelo esperantské BULTENO. Do něho pan Patera zařazoval i moji poezii a texty, které přeložil.

Zásluhou překladatelů esperantistů vznikly překlady třiceti trojverší básně Uslyšet duši do řady jazyků: Williama Aulda, skotského básníka do angličtiny, Japonce Kurisu Keia do japonštiny, David Šamgar prostřednictvím esperanta pořídil hebrejský překlad, esperantista Jaroslav Mráz přeložil báseň do ruštiny, Kokou Sagbadjelou z Toga, s nímž jsem si několik let psala, přeložil verše do rodného jazyka a Gerrit Berveling do holandštiny. Vznikly tak knížky Uslyšet duši 1 + 10 a Uslyšet duši 1 + 16. Překladatelé dali také vzniknout knížce s překlady textu JE JARO do 36 jazyků, ta získala v pelhřimovském muzeu rekordů čestný titul „Kniha v 37 jazycích“.

Společenství esperantistů patří k nositelům hodnot, kterých bychom si měli vážit, cenit si jich a upínat k nim naději. Může se zdát, že vysoké morální hodnoty našich velikánů jsou pozapomenuty, že mnohé jsou docela zapomenuté. Právě pozapomenuté hodnoty – vědomí si vlastní ceny, krásného jazyka, krásné české země, kterou pro nás předkové ubránili a my ji přece nebudeme chtít opouštět, sebeúcta, důvtip Čechům vlastní, i s tou trochou švejkování, tvořivost a touha po dorozumění mezi lidmi, to budou devízy ve světě, který se čím dál tím víc globalizuje.

Buďme pozorní k těm, kteří dostávají pravomoc nám vládnout. Důležité věci by měli rozhodovat lidé s širokým rozhledem, lidé vzdělaní, lidé moudří, aby už nebyly pochyby o tom, zda naše civilizace nesměruje k sebezničení.

Vedení touhou uchovat si lidství za všech okolností a posílit ho až do rozměrů duchovních, musíme svůj dnešek podřizovat těmto nadějím a o tyto naděje zápasit.

Na novoročenku pro příští rok, na P. F. 2016 jsem napsala:

Přeji Vám, přeji všem šťastně překročit novoroční práh a obejmout prostor před sebou, který zabydlí duše, ta její část, která miluje, chrání, prosvětluje a tvoří. Objmout, sepnout ruce a vše podstatné předat dál...

Předneseno 7. 11. 2015 na sjezdu ČES v Ústí nad Orlicí

Sukcesa „HELPU HELPI 2015“ Akce Cihla

Vlasta Piščíková

En junio 2015 jam okazis la dua aranĝo HELPU HELPI, dum kiu esperantistoj de E-mental'aĉetis brikojn por karitata projekto Briko, kiu helpas konstrui labortrejnadcentron por handikapuloj, kiu kreskas rando de Prago.

Dum la unua aranĝo estis kolektitaj 21 brikoj. Ĉi jare estis la sukceso pli granda! Ni kolektis monon por 33 brikoj!

La brikojn, kiujn oni aĉetas, eblas laŭvole ornami kaj poste meti ilin en la muron, kiu staras meze de Prago, en strato, kie ĉiutage preteriras ne nur lokanoj, sed ankaŭ amasoj da turistoj, kiuj admirante la muron fotas ĝin. Kun la muro ili nun ankaŭ fotas reklamon por Esperanto kaj do la reklamon oni povas vidi en diversaj mondopartoj.

Kun Eva Kantůrková pri la filmo „Jan Hus“

Margit Turková

Anticipe kelkaj rimarkoj:

Al la grava fenomeno, kiu estas en Ĉeĥa respubliko la ĉefa temo por la jaro 2015, ni – ĉeĥaj esperantistoj kontribuis per du interretaj artikoloj. Neniu el ili estas „el nia propra kapo“ - ambaŭ estas rezultoj de antaŭlongjara traktado kun Eva Kantůrková, verkistino. Antaŭ 15 jaroj kaptis nin ŝia profunde prilaborita libro JAN HUS. El ĝi ni elektis kelkajn gravajn partojn (kiuj estas legeblaj sur la adreso:....).

Intertempe realiĝis dezirata evento – estis finita la filmo pri Jan Hus. Por la filmo la scenarion verkis ankaŭ Eva Kantůrková. La filmo, kies producento estas ĉeĥa televido ČT 1, jam projekciiĝas kun granda eĥo de la spektantaro. Por alproksimigi la aferon al niaj esperantistaj legantoj, ni sube publikigas la intervjuon, kiun kun EK havis ĝuste la redaktoro de ČT 1.

Mia ambicio estis priskibi la historian Hus kiel vivecan kaj unikan personecon
– diras Eva Kantůrková

La libron „JAN HUS“ vi kreis antaŭ tridek jaroj. Kiel ŝanĝiĝis la etoso, la simboleco de la fenomeno „Hus“, kiel batalo por la vero, batalo kontraŭ la oficiala stato de aferoj? Ĉu vi perceptas ian ŝanĝon almenaŭ rilate al la teksto-interpretado?

Mi opinias, ke Jan Hus simbolizas certajn konstantajn valorojn. Oni povas aŭ ne povas ilin akcepti –en lia testamento ili restas validaj. La imagin-koncepto viviĝas depende de la epokoŝanĝoj kaj la diverseco de la emfazo koncerne lian heredon. En la 19-a jrc. kaj komence de la 20-a jrc. oni perceptadis Hus alimaniere ol tion faras ni. Dume la fenomeno „vero“ restas la plej stabila. Kun tia diferenco de nia postklerisma epoko – ke Hus unusola VERO konsideris la evangelion de Kristo – la Sanktajn Skribojn. Kio rilatas la tekston mian, mi strebis senigi ĝin de diversebla eksplikado. Je la komenco de la libro Hus estas nur unu persono, tiu de la 15-a jrc. Kaj se ni volus al li proksimiĝi – tiu-ĉi origina bildo devigas la historiiston same kiel verkiston.

Kiel dum tiuj pasintaj tridek jaroj ŝanĝiĝis via opinio rilate la eventojn kaj la personojn de antaŭ 600 jaroj?

Mi ne dirus, ke ĝi ŝanĝiĝis. Mi strikte eliris el fontoj, el Hus-leteroj, el liaj predikoj, el laboroj liaj kaj el la tekstoj de liaj samtempuloj, kontraŭstarantoj kaj lernantoj. Pri tio estas nenio ŝanĝinda, mi nur strebis la tekstojn kiel eble plej precize interpreti. Per tio mi ne diras, ke mi forlasis mian propran opinion, se en ĝi dominis ĝuste mia emo nenion misdesegni.

La voĉlegadon de via libro elsendis, en la tempo de la t.n. „normalizado“, la radio-elsendejo „Libera Eŭropo“. Ĉu vi rememoras iajn eĥojn koncerne tiun aferon? Kiel al tio reagis la „Ŝtata sekurec-organo“, kiel aŭskultantoj?

Unuopajn ĉapitrojn elektis mem, kaj post la reĝim-ŝanĝo legis en la radioelsendejo, la aktorino Vlasta Chramostová. (Ĥramostova). La teksto, oni diras, elvokis fortan malbonvolon de la sudmoraviaj katolikoj. Ke la libron oni legis en la elsendejo „Libera Eŭropo“, tion mi ne scias. La reago de la totalisma reĝimo kaj de ties sekurec-organoj estis simptoma. Ja – jam pro la libro de interparoloj mi estis persekutita helpe de sufiĉe grava paragrafo kaj minacis min kelkjara prizono, sed poste nek „Amikinoj el la domo de malĝojo“ (*Přítelkyně z domu smutku*) nek „Jan Hus“ estis punktoj de la persekutprogramo – kvankam por ambaŭ libroj mi en eksterlando ricevis literaturan premion. Sen polico-intereso pasis ankaŭ mia („samizdata“) libro, kiu enhavis diskutojn de filozofoj, historiistoj kaj teologoj. Same la atenton de polico ne elvokis la kolekto-libro de laboroj, kiujn mi editoris omaĝe al la historiisto Josef Pekař (Pekarj). Sed la kolekton de diskutoj je la temo „Ĉu Hus estas ankoraŭ aktuala“? aldonis la lasta eldonisto (eld.IDEAL/Prago 2008) en la libron kiel ĝian naturan parton, ĉar li opiniis, ke la tiama diskuto (1-a eldono/1988 – MT) respondas ankaŭ al la nuntempaj demandoj).

Kiagrade via scenario kongruas kun la ĝenerale reganta skemisma imago pri Jan Hus?

Mi kredas, ke entute ne. Mia ambicio estis priskribi la historian Hus kiel vivecan kaj unikan personecon sen skemismaj ingrediencoj. Hus devus ekbrili kiel reala, ne false aldone prideseĝnita personeco. Ja nur tiamaniere oni povas kompreni la sencon de la reform-strebado kaj lian signifon sur la limofendo de la epokoj. Mian literaturan problemon pri la konstituado de la Hus-personeco kaŭzis ĉefe tio, ke el lia privata vivo konserviĝis nur malmulte da rektaj faktoj; nuraj fragmentoj el liaj rememoroj kaj leteroj. Nur la tribunalo estas detale prinotita en kronikoj. Do tial mi devis al lia afero krei ankaŭ epizodojn de personoj, kiuj kun Hus estis plej firme ligitaj kaj influis lian vivon. Avantaĝo en la kreo-procedo estis en tio, ke la koncernaj personoj ne malaperis en la ombro de Hus – eble male, kaj danke al ili Hus mem montriĝas pli reliefe. En la scenario por la menciita filmo mi la personecojn iom reduktis al iliaj bazaj trajtoj (kompare kun la libro – MT), kaj kontraŭe mi iom pli substrekis la signifon de amikec-kontakto kun la reĝino Sofia, ke la filmo ne estu senigita je alloga virina persono.

Ĝis nun la lasta filmadapto de la temo estas el la jaro 1954 pere de la reĝisoro Otakar Vávra. En kio – vi opinias – estas la diferencoj inter la kupto de Miloš (Miloš) Kratochvíl – scenariisto, kaj vi – do Eva Kantůrková?

Mi la scenarion de sinjoro Kratochvíl ne konas, sed sufiĉe detale mi konas la filmon de Otakar Vávra. En lia bildigo estas la afero de Jan Hus absolute devota al tiama ideologia postulato, en ĝi Hus ŝajnas kiel – eĉ fanatika gvidanto de premita hom-amaso, kaj precipe kiel socia kaj nacia reformatoro. En la Hus-predikoj oni ja povas trovi certan soci-koncernan akcenton kaj komprenemon – li ja devenis el la

popolaj tavoloj kaj havis al ili proksimecon, kaj pruvebla estas ankaŭ prizorgo koncerne la ĉeĥan lingvon – sed ĉio ĉi estas fenomenoj duonvicaj, deduktitaj. Hus estas precipe reformatoro religia. Neniam li negas, ke li estas sacerdoto katolika kaj la senco de lia reform-sopirado estas revenigo de la religio en la originan Kristo-formon. Tial li ankaŭ la evangeliojn kaj preĝojn tradukas en la ĉeĥan – do en la lingvon de simplaj homoj (ilin li nomas „popoletoj“), por ke ili tuj ekhavu rektan kontakton; kaj ankaŭ – ke ilin – la „popoletoj“ - liberigu el la influo de privilegiitaj sacerdotoj. Hus vivas, laboras kaj pensas en la etapo de unu el la plej gravaj krizoj de la okcidenta kristana religio-branĉo, el kiu elfluas ankaŭ krizo de la sekulara regado – kaj ĝin li superas per neatendita kuraĝo kaj originaleco: per nove formulita teorio de religio. Por Hus Kristo ne estas ia nereala, imaga persono, legendo kaj mito, kaj la Skriboj ne estas por li nura literaturaĵo. Kristo estas en lia koncerno persono viva, instigo kaj deviga ekzemplo, li perceptas Lin tiomgrade reale, ke al Li li apelacias en sia konflikto kun la papo, kaj ke Lin en sia religi-teorio faras kapo de l'komunumo de piaj kristanoj „*antaŭdestinitaj*“ kaj strebantaj pri sia redemptor-savo. Sin mem – sur la konflikt-pinto kun la oficiala religio – li nomas „la kavaliro de Kristo“, kaj lia teologia opinio tute respondas al la Platono-realismo, kiun li konfesis. En kelkaj tezoj li ligiĝas al John Wycliff, sed eĉ tie li estas memstara, kaj kiam bezone, la tezojn de l'angla teologo li adaptas al la ĉeĥa situacio. Lin ankaŭ povis influi la eŭropa spirit-movado nomata „devotio moderna“ (nova pieco), el kiu unu el la fondintoj studis en la praga universitato jam en la viv-tempo de Hus, kaj kiu ankaŭ strebis reveni la kredantojn al la origina Kristo-idealo. En tiatempa situacio, kiam la religio jam firme stariĝis kiel la institucio frunte kun papo kaj kardinaloj kiel „sia korpo“, ne povis la konstanca koncilio taksii la Hus-opinion kaj agadojn alie – nur kiel herezaj; tiam oni lin kulpigis, ke li fondas novan religion. Sed li sentis sin tiagrade sacerdoto katolika, ke la kulpigon li malakceptegis – kaj nun, sciante pason de l'eŭropa historio – oni povus diri, ke Hus eĉ ne antaŭrigardis sian propran renversigan fondo-rolon.

Kiu el personoj krom Jan Hus estas por vi alloga, por la spektantoj de l'filmo inspira?

Ĉar la komplikitecon de Hus-agadoj, de lia teologio kaj de liaj filozofiaj opinioj en ties-epoka formo oni nur malfacile transformadas en la nunan komprenon de la evento, mi „elpensis“ por Hus partneron: li akompanas Hus ĉefe ĉe ties konfliktoj kun la koncilio, kaj kiel Hus-oponanto li klarigas ties reforman kaj homan poziciojn. Li nomiĝas „Patro“, estas dominik-ordenano – do la ano de ordeno, kies tasko estis gardi la veron de la konfeso; li estas sufiĉe klera, en la koncilio li havus pli moderan pozicion, kaj lia tasko ne estas Hus kondamni, sed konvinki lin pri eraroj... La figuro ne ekestis senkaŭze – ian „Patron“ mencias Hus mem en siaj leteroj el Konstanco sufiĉe ofte, li eble elportadis Hus-leterojn el la prizono. Por la spektanto li havas jenan sencon: li metas demandojn, kiujn al Hus metus la spektanto mem. Krome, mi opinias, la spektantojn kaptos ambaŭ reĝoj - do Venceslaŭo kaj Sigismondo. Rimarkindas, ke Sigismondon oni legu kaj perceptu alimaniere ol en Ĉeĥio estas kutime: li ne estas „vulpo ruĝ-hara“ malutiliganta al ĉeĥoj, sed decidiĝema kaj talenta politikisto strebanta pri la kvietiĝo de la eŭropaj konfliktoj kaj pri la malestiĝo de la religia

krizo fontanta el „tripapeco“; al la Ĉeĥa reĝolando, de kiu li estas probable heredonto de la trono, li havas ambiguan rilaton: li emas anstataŭi la malkapablan Venceslaŭon, kaj samtempe li devas konsideri la volon de la ĉeĥa nobelaro; kaj koncerne Hus, kiun la nobelaro subtenas - li ŝate vidus lin kiel humilan kaj de la koncilio liberigitan homon – kaj nur pro la Hus-maksimecemo li estas devigita konsenti kun la herez-ŝtiparo.

Štěpán (Štepan, Stefano) Páleč (Paleč) – ĉu li estas diablo-spiritulo – ol nur si interne konvinkita adepto de la oficiala „establiŝmento“?

Štěpán Páleč, kiel mi lin leg-komprenas, estas tragika persono – certe ne „diablospiritulo“. Li estas komandema, ambicia, tre inteligenta kaj pensema; klerulo de sufiĉe granda formato, sed ankaŭ homo, kiu pli frue parolas kaj agas ol pripensasla konsekvencojn – ĝuste kiel tio respondas al lia impulsigema karaktero. Sub la premo de la oficiala religio, kiu lin akuzis pri wycliffa-hereziĝo, li ĉiam cedas al siaj ekstremaj opinioj, kaj sian retiriĝon de Hus li komprenas kiel novan ekscion. Akrajn procesojn li efektivas ankaŭ koncerne sian novan pozicion kaj estas dum ili tiom turmentvolema, ke la koleriĝinta Venceslaŭo lin ekzilos el la Ĉeĥa reĝolando pro instigado de konfliktoj – ankoraŭ antaŭ la konstanca koncilio. En Konstanco li akuzas Hus – kun kiu ili estis, pro iamaj samopinioj, reciprokaj amikoj – el humana vidpunkto sufiĉe fimaniera, en siaj akuzoj li estas iniciatema – sed oni diru laŭprave, ke li tion faras pro sia forta interna konvinko. Kontraŭ Hus li eĉ ellaboras sian propran teorion de eklezio, kiu respondas al la tiama instituta formo kaj al ties oficiala opinio – kaj kiel idea kaj spirita ago ĝi ne povas esti neglektenda. Pro la konflikto kun Hus li estas forte malfavoriganta, li ne povas reveni en la Ĉeĥan reĝolandon, ĉar tie li estis post la Hus-ekzekuto proklamita publika nocanto. Li sukcesiĝis kiel negrava profesoro de teologio en Krakovo.

Kion por ni signifas, aŭ signifi povas, Jan Hus hodiaŭ? Kion li farus, kion li kritikus, se li naskiĝus en la nuntempa epoko?

Hus naskiĝis sur la sojlo de du epokoj – de la gotika kaj de la renesanca; kaj lia signifo estas ankaŭ en tio, kiel li scipovis kunligi la idealisman platonismon kun la profana renesanca aristotelismo. Eble pro tiu ĉi larĝa skalo de konscio kaj efiko de ĝi li restas ĉiam viva; estas kion elektadi por la cerbumado. Per la originala kaj ĝis nun ne superigita maniero enigis lin en modernan konscion František Palacký. Li elpensis, rilate la Hus-heredaĵon, en la tiama epoko tute nekutiman nocion „dieco“. Ĝin poste transprenis en sian filozofian leksikon Tomáš Garrigue Masaryk (la unua ĉeĥa ŝtatprezidento – MT) kaj Karel Kosík. TGM la nocion ligas al la religia koncerno kaj enigis ĝin ankaŭ en sian difinon de humaneco kaj humanismo. Karel Kosík komprenas ĝin kiel strebado de la homo al perfekteco. Ĉe ambaŭ la nocio „dieco“ signifas koncernon de l’homo al pli noblaj valoroj ol estas nur profana kaj privata interesoj. En tiun ĉi grupon mi envicigus ankaŭ Milan Machovec. Mi ne kuraĝas kalkuli kiom da temoj la kritikema spirito de Jan Hus trovas en nia situacio, sed mi opinias, ka ĝuste la menciita „dieco“ estus la eco, per kiu li diferenciĝus de la nuntempuloj; la spirito-principo, kiu estas pli alta ol nia personeco. Eble tio estas ĝuste la fenomeno, kiu al nia tempo mankas.

Ĉu la persono de Jan Hus havas similulon en la moderna historio? Kiaj historiaj

personoj estas laŭ via alrigardo kun Hus kaj lia heredaĵo kompareblaj?

Seninterrompe al Jan Hus kontinuas la komunumo nomata „Bohemia Frataro“⁴⁴, kaj granda persono de la ĉeĥa kaj eŭropa historioj – Jan Amos Komenský – Comenius (Komenio). Cent jarojn post la morto de Hus transprenas lian teorion de eklezio, en Germanujo, Martin Luther; kaj la germanoj farigis en Worms skulptaĵon, kiu bildigas la tri fondintojn: John Wycliff, Jan Hus, Martin Luther. Kio koncernas la historion modernan – do certe Martin Luther King, kiu per sia agado kaj vivo preparis profundan ŝanĝon de l’socia konscio kaj renversiĝon de la situacio. Reeĥojn de Jan Hus oni povas trovi en la agado kaj filozofio de TGM. Certan similecon oni povas spuri en la vivo kaj agado de Mahátma Gándhí. Komuna estas la konscia reformec-spirito kaj rezisto kontraŭ perforto, sed tio ja ne estas surface formalisma. Lia reformemo efikas profunde al la koncernaj situacioj. Tre emocie kaj ankaŭ konscie rememorigis tion al ni alia Jan – do Jan Palach, kies ago sendube anticipis la kontraŭreĝiman elstaron.

Ĉu vi konsultis (kun la reĝisoro Jiří Svoboda) la distribuon de la du ĉefaj roloj. Ĉu la artisto Matěj Hádek estas tia Jan Hus, kiun vi bildigis?

Tion mi ne emis. La imago de la verkisto rilate la personon estas prefere pripensa ol vidmaniera, tio ja estas vido de la reĝisoro, lia elekto.

Rimarko: se mi insistus pri la person-imago, kiun mi pro diversaj indicoj deduktis por mi mem, ne estus tio Jan Hus pere de Zdeněk Štěpánek (Zdenjek Ŝtjepanek) en la filmo de Otakar Vávra, nek renesanca figuro, altstatura, kun longa barbo, nek Hus, kiel lin bildigis Ladislav Šaloun (Ŝaloun) en sia granda skulptur-grupo, kiu staras sur Staroměstské náměstí en Prago (Malnovurba Placo – MT).

Jan Hus devenis el vilaĝa kamparana medio, staturon li havis iom – onidire – dikecan kaj kiel sacerdoto li devis sin razi. Tiel simile li estas bildigita en kelkaj kronikoj. Por la filmo oni nepre kreas iom idealan, iom eĉ mistikan bildon, kaj mi estas scivola, kiel la publiko akceptos la film-artiston Matěj Hádek – li estas belaspekta, en siaj manifestoj civila.

Verkoj de kiuj ĉeĥaj historiistoj estis por vi inspiro, subteno, korektilo?

Unue nin, studentojn, kaptis nia profesoro Josef Macek. Mi trovis mian notkajeron – la parto pri la Hus-ekzekuto estas makulita per larmoj. Same forte influis min Josef Pekař (Pekarĵ), kiu inkludis la tutan husitan epokon en sian libron pri Jan Žižka (Ĵiĵka). Tiu ĉi majstro de ĉiuj majstroj, la sciencisto kun animo de viziulo, la historiisto en kostumo de poeto, kiu dum nia studado estis malpermesita, sed kiun ni legis sekrete – do tiu poreterne direktigis mian senteman impreson al impresoj tute racia. Okazis tio en la momento, kiam Pekař nomis la konfeson de Hus „gotika“. Tiam la Hus-epoko sterniĝis antaŭ mi plene en sia bunta kaj rompiĝa bildo. Mi dirus, ke en la Pekař-klarigo ricevas la agado kaj la morto de Hus sian profundan – ne nur historian, sed ankaŭ filozofian sencon.

Poste estis jam nemultaj historiaj stud-fontoj kaj monografioj. La verkisto devas estimi la personon,

pri kiu li rakontas, li estas al tiu ĉi submetita, li devas prizorgi la purecon de la bildo, kiun li pri la koncerna figuro kreas; pro tio li nepre evitu fremdajn katenbildigojn. Ne esti influita...

La 12-a ĉapitro de via libro JAN HUS nomiĝas „Certeco de obeemo kaj malobeemo de konscienco. En kia formo ni kun tiu ĉi malakordo renkontiĝadas nuntempe?

La titolo de la ĉapitro esprimas eble ĉefe la medion, en kiu Hus vivis, kaj ankaŭ la fermitecon de la sistemo, en kiu mi la libron skribis. En ili ambaŭ estis en akra kontrasto la fenomenoj kiel obeemo kaj ribelemo, konformemo kaj konsekvenco – sed nun la mondsistemo starigas kontraŭ si kontrastojn tute aliajn. Ekzemple – deziratan profiton de privata validiĝo – kaj ploron de konscienco. Ankaŭ oni tion provas esprimi pli ordinare: egoismo kontraŭ solidareco, mem-amo kontraŭ lojaleco. Páleč – kiun la ĉapitro koncernas – estus en nuntempa bildigo kiel ruzema ulo, kiu dum atingado de sia ambicia celo tiel trafe prijuĝas siajn eblojn kaj limigojn – ke ilin sukcese superas.

Kiel en via scenario respeguliĝas la fakto, ke Hus estis precipe kredanta homo, kaj ke la kerno de lia afero estas – laŭ tiatempaj mezuroj – herezo?

Pri la Hus-herezeco mi diras en la supra alineo, kaj rilate la filmon – en ĝi la punkto de la film-procedo estas ĝuste la apelacio de Hus al Kristo. La dramo-momento, kiu decidas pri lia vivo kaj en kiu Hus nerefuteble dubigas la aŭtoritatecon de la institucio, kiun li opinias malorda - kaj kiun li superas per sia apelacio al la ideala vero de la Sanktaj Skriboj. En la filmo la bildo de Kristo akompanas ĉiujn gravajn scenojn, estas tio senĉesa belarta motivo kaj ageca impulso.

Kion vi opinias pri la starpunkto de la nuna katolika eklezio rilate Jan Hus?

Tion mi ne emas prijuĝi. La katolika eklezio pere de la papo pardonpetis koncerne la Hus-ekzekuton, sed ne finpretis la opinion pri la konflikto kun la koncilio. Kiam tiuj traktadoj iris, estis por mi ĝojo aŭdi (el buŝo de ĉeĥa komisiito por la Hus-rehabilito), ke mia libro estis por ili helpo. Kiam mi estis preparanta la scenarion, ni traktis kun la ekumenaj komisionanoj (preparantaj la Hus- omaĝon), kiuj estas la episkopo František Radkovský kaj la kardinalo Duka. Ne pro tio, ke nia scenario estu de ili aprobita, sed ni volis anticipi ilin certigi, ke ni ne preparas iaforman ideologian provokon, ke ni volas bildigi la personecon de Hus en lia – kiel eble plej verŝajna versio.

Kaj kiel vi prijuĝas la epokon, kiu alvenis tiel dirite „post Hus“ - do la husitaj bataloj?

La eksplodo de la husitaj bataloj certe estis kaŭzita pro la Hus-ekzekuto sur la brul-ŝtiparo. Poste la rezulto de la husita movado estis finfine la kontrakto de la ĉeĥa nobelaro kaj de reformita eklezio kun basela koncilio, kaj certigo de religiaj liberecoj por la venontaj du jarcentoj. Per tio ĉi la husisma revolto, ankaŭ tiu perforta, gvidata de Žižka, enigis la Ĉeĥan reĝolandon en la centron de la eŭropa historio. Kiel ĉiuj grandiozaj eventoj ankaŭ tiuj husitaj bataloj estas ambiguaj kaj pro tio ili restas vivaj.

Tradukis Margit Turková

Morgaŭ eble ĉio estos alie

Tomáš Břicháček

vendredo la 10-an de oktobro 2081, frua vespero

„Kiam krepusko malrapide falas, mia Dio kiel estas dolĉe sonĝi...“ murmuris al si sola marŝanto antaŭlonge forgesitan kanton, kiam li ascendis sur herbaĉa kampa vojo. „*Kuŝiĝas ankaŭ silentigitaj gregoj, kaj ĉie regas paco kaj kvieto ...*“ En la ĉielo okcidente lumis ĉielruĝo kaj la magia naturo ĉirkaŭe prenis subtile oranĝan nuancon. Nenie videblis eĉ unu vivulo; nur sovaĝa bestaro plezure ĝuis la liberecon, kiun ofertis al ĝi la senhoma lando. Ankaŭ la malhelhara svelta longegulo en sportjako kun aktoj en la mano, kiu teniĝis rekte kiel soldato, ĉi tie malproksime de Prago sentis sin libera kaj sekura. Ĉi tie ne minacis renkontiĝo kun rabemaj grupaĉoj el la antaŭurboj, neregeblaj neplenkreskuloj, ordoĝenuloj aŭ ĝihadistoj. Kaj se tamen iu ... – li tuŝis leĝere per plata mano la jakon, ĝis kiam li eksentis pistolujon, kaj ekridetis.

La viro haltis kaj retrorigardis malsupren al la valo, kiu etendiĝis laŭlonge de malgranda rivereto. Defore kaj en la fruvespera malintensa lumo ĉio aspektis preskaŭ tiel, kiel en la tempo de lia infaneco. Ĉi tien al la deklivo oni ja iradis flugigi kajtojn – ankaŭ kun „la Maljuna“! Kun teruro li ekkonsciis, ke tio estis preskaŭ antaŭ duonjarcento. En bonvolema krepusko sovaĝigitaj herbejoj sen kultivado faris agrablan iluzion de iamaj kampoj kaj paŝtejoj. Forlasitaj ruinoj kun restaĵoj de tegoloj, inter kiuj siblis la vento, denove rememorigis domojn, muelejojn kaj bienojn. Fendiĝinta griza strio de asfalta frakasaĵo kovrita de urtikoj kaj herbaĉo aspektis entute kiel iama veturvojo.

La altkreskulo progresis tra la alta herbo al la celo, kiu jam videblis. Kiel obskura insuleto en maro en la horizonto konturiĝis malnova tombejo dense kovrita de arboj. Ĝi situis izole malproksime de la urbeto ĉirkaŭigita per eksaj kampoj, kiuj antaŭlonge iĝis granda rubejo. Apude altiĝis arbizita monteto, kiu abundegis je ĉiuj koloroj de aŭtuno. Belega loko por la lasta ripozo, ekpensis la viro. Kaj ankaŭ ideala loko por renkontiĝo ekster atingo de neinvititaj oreloj, mikrofonoj kaj kameraoj, flanke de la malsataj detektiloj de dronoj. Vere, „la Maljuna“ scias, kio decas.

Finfine li alvenis al la duondisfalinta tombeja muro. Li alpremiĝis al ĝi kaj atente sondis la misterplenan tenebran arbareton, kiun ĝi ŝirmis. En la obskuro sub la arbokronoj troviĝis vicoj de malbonstataj tomboŝtonoj kaj krucoj kreskitaj de hedero, malantaŭe kontraŭflanke siluetiĝis trista ruino de kapelo. Ĉio dormis en absoluta silento kaj senmoveco. Unusola signo de vivo estis flameto de kandelo, kiu lumis en vitra lanterno sur unu el la tomboj.

La vizitanto eniris per knara malantaŭa pordeto kaj sur la ĉefa vojo li malrapide paŝis renkonte al la lumo de la lanterno, kiu gvidis lin ien al la kapelo. Kiam li proksimiĝis al la loko, li ĉirkaŭrigardis, sed li vidis neniun. Trankviligis lin tamen la bone konataodoro de virginia tabako, kiun li sentis en la aero. La tombo kun la brilanta lanterno estis kontraste kun ĉiuj aliaj ordigita kaj la ora enskribo sur ĝi aspektis kvazaŭ nova. „Ĉi tie en la Sinjoro ripozas...“, li eklegis, kiam li sentis movon malantaŭ si. Li turniĝis kaj ekvidis viron en nigra mantelo kun ĉapelo sur la kapo.

„Bonvenon. Mi jam atendas vin,“ diris mallaŭte la viro en ĉapelo kaj kun indico de neĝoja rideto li donis la manon al lia gasto. „Akurata kiel ĉiam.“

„Mi ĝojas revidi vin,“ murmuris la longegulo. „Sed ne estas facile veni ĉi-tien. Pasi tra tiu sovaĝlando! Mi preskaŭ ne rekonus tion ĉie tie. Sur tia deklivo ja iam estis solida vojo.“

La viro en ĉapelo suprentiris la ŝultrojn. „Ĉio ŝanĝiĝis. Ĉi tie kiel aliloke.“

„Sed tio estas laŭdinda, ke lokojn por renkontiĝoj vi scipovas elekti perfekte. Vidpunkte de mia profesio mi ne havas ion por riproĉi,“ montris dentojn la gasto.

„Singardemo estas ĉiam necesa,“ diris lakone la alia. „Alkutimiĝu. Post la elektado jam ne funkcios alie. Ni devos esti ege atentemaj. Cetere, tio validas ankaŭ por hodiaŭ. Ni bezonas paroli en kvieto.“

„Kvieton oni certe havos sufiĉe ĉi tie. Tiuj jam nenion malsekretigos pri ni,“ ekridis la longegulo. „Sed la medio ne estas tre optimisma, vere? Iome teruriga. Ĉu vi rememoras la filmon, kiun ni vidis kiel knaboj en la somera kinejo? La hororo, en kiu...“

„Hororo? Kiel en hororo mi sentas min nur tie malsupre!“ kraĉetis la viro en ĉapelo indikante al la urbeto. Poste li turniĝis kaj kun nuba rigardo direktita ien inter la tombojn deklamis kiel predikanto: „Vi havas la honoron esti en la plej bona socio, kiun ni havas ĉi tie. Preskaŭ ĉiuj valoraj homoj de la urbo, jam estas ĉi-loke. Tio, kio restis tie ... tiu homa skorio – tio naŭzas min... Sed fakte estas tiel ĉie en tiu ĉi ŝtato. Bonaj kaj decaj homoj jam pliparte delonge kuŝas en la tero. Ili ripozas en tiuj ĉi silentaj verdaj ĝardenoj kaj atendas nin, kelkajn lastajn malfruiĝintojn, perdiĝintojn en la tempo ...“ Li softe mankaresis la eĝon de apudstaranta tomboŝtono. „Ili vere bonŝancas ne ĝisvivi ĉion ĉi...“

La longegulo serioziĝis kaj ekprenis preskaŭ ekskuze. Kvankam li tute konsentis kun la opinioj de la „la Maljuna“, tiujn mornajn monologojn li ne ŝatis, kaj vere ne estis agrable aŭskulti ilin en la deprima medio de la vespera tombejo. Por deturni la parolon alitemen, li elaktujigis dikan dosieron kaj signife ekfrapetis ĝin. „La kompleta materialo, kiel vi deziris.“

La viro en ĉapelo rapide transpasis en realisman tonon. „Bone, ni eklaboru.“ Li transprenis la dosieron kaj komencis foliumi. La longegulo dume eksplikis: „Ŝajnas, ke nia amiko vere ĉesis ferii. Dum la lastaj du semajnoj kameraoj kaptis movon ĉe kelkaj niaj objektoj. Pasintvendrede du uloj gaxis ĉirkaŭ la kastelo en Liteň kaj fotis ĝin el ĉiuj flankoj. Mi kontrolis la registraĵojn el aliaj lokoj kaj trovis, ke la samaj du fotis dum tiuj tagoj ĉe ok pluaj objektoj. Iu juna virinaĉo semajnfine spionserĉis en Drahenice kaj volis konfespreni memorulojn pri... vi ja scias. Mi esploris tion kaj estas homoj el la detektivejo Vestigo el Brno.“

„Jes, tio estas lia stilo. Bonege. Brila laboro,“ kapjesis „la Maljuna“ daŭre studanta la materialojn. „Mi havas informojn pri similaj aktivajoj ankaŭ de aliaj fontoj. Ŝajnas, ke li nun troviĝas en stadio, kiam li diskrete preparas dokumentadon, ampleksigas konojn, serĉas novajn kontaktojn. Li silentas kaj pensas, ke li estas nevidebla. Li tute certe planas meti tion antaŭ nin post la elektado aŭ direkte ofertas siajn servojn al la nova registaro.“ Li grimacis. „Sed ĉi-foje ni estas unu paŝon antaŭ li. Mi neniam plu faros la saman eraron, kiu kostis nin tiom multe.“

„Sed vidu – se ni havus pli da uloj kiel li, ni povus rezigni tion. Kvazaŭ li neniam havus sufiĉe! Neniu amasigis la mamonon tiom kiel li. Kaj ni financis lian

forveturon en varmajn landojn! Se iu devus montri iomete da dankemo, do mi ne scias, kiu alia.“

La viro en ĉapelo malgaje ridetis. „Dankemo? Ĝi estas nur avida atendado de avantaĝoj, kiuj devas veni nur en la estonteco – diras klasikulo. Dum li pensis, ke ni havas ion por oferti, li estis dankema kaj ege utila. Dum li direktis siajn kapablojn kontraŭ niaj adversuloj, li estis por ni granda subteno. Poste li simple malbone pritaksis la situacion. Senlima monavideco eklipsigis lian brilan intelekton.“

„Mi ĉiam diradis, ke estas danĝere kunlabori kun kanajloj kiel li.“

La viro en ĉapelo kapneis. „Kaj mi ĉiam diras, ke ni devis plene ekspluati la materialon, kiu diponeblis. Homoj havas diversajn kvalitojn. Kun tiuj, kiuj ne havas iujn idealojn, oni povas ofte kunlabori multe pli bone. Tiuj estas facile motivigeblaj. Kun tiu ĉi escepto tio funkciis bone ĝis nun. La celo pravigas la rimedojn. Por nia nobla celo tio validas des pli. Se tio signifas, ke ni devas helpi al kelkaj friponoj plenumi iliajn revojn, al kelkaj stultuloj doni okazon senti sin gravaj ...“ Li mansvingis. „Kun tio ĉi mi ĉiam plene kalkulis. Oni havis fontojn. Oni havis ion por oferti. Ĉiam estas io por oferti.“

„Ĉiuokaze ni ne devus atendi plu,“ insistis la alia. „Vi scias, ke ĉio estas delonge preparita.“

„La Maljuna“ dummomente silente rigardis la brilantan kandelon, poste li forigis ĝin el la lanterno kaj starigis ĝin sur la supera eĝo de la tomboŝtono. Mallaŭte li rimarkis: „Pacienco estas kunulo de saĝeco. Estis racie atendi kelkajn monatojn. Sed nun tempas startigi ĉion.“ Longegulo malrapide kapjesis kaj lia vizaĝo ekbrilis je kontenteco.

Ambaŭ viroj rigardis, kiel la flameto de la kandelo trembrilas en la vento. „Nia amiko ludas altan ludon kaj tie supre blovas,“ diris „la Maljuna“. Post kelkaj sekundoj la flamo estingiĝis kaj la tombejo senlumiĝis. Dum momento ili staris silente, ĝis la viro en ĉapelo kun suspiro rimarkis: „Sed estas domaĝo. Homo de lia inteligenteco kaj kapabloj povis fari por nia afero ankoraŭ multe.“ Li ŝaltis la lumon en lia komunikilo kaj indikis al benko. „Do kio? Ni sidiĝu kaj priparolu ĉion trankvile.“

Post ne-plena horo la longegulo estis revenanta al lia aŭtomobilo sur la deklivo sur la vojo, kiun nur li mem paŝpremis. Li sentis agrablan maltrankvilecon pro la venontaj taskoj akompanata de iomete pli alta sangopremo kaj pli rapida korbatado, kaj ĝuste tion li ŝatis. Rigardo al la valo, kiu jam merĝis en mallumo, rememorigis al li lian kanton. „*La brilo de mia fajro estingiĝas, baldaŭ mi kuŝiĝos. Kaj vi en miaj rememoroj venos al mi por deziri al mi bonan nokton...*“

Tio estis komenco de la dua ĉapitro de interreta daŭrigota romano. La tutan ĉapitron kaj ankaŭ la unuan oni povas legi sur <https://zitravsejinak.wordpress.com/> ĉeĥe. Vizitu ankaŭ la paĝon <https://www.facebook.com/zitravsejinak> en Facebook, kie oni povas sekvi ĉiujn aktualaĵojn pri la verko.

B U L T E N O
de Esperantista Klubo en Prago
Časopis Klubu esperantistů v Praze
Redaktor: Tomáš Břicháček

Odesílatel:

Klub esperantistů v Praze
pobočný spolek Českého esperantského svazu
C/o Jiří Mišurec
Jirečkova 5
170 00 Praha 7